

At byggja brúgv inn í framtíðina

Mangan hevur verið frammi í donskum fjølmiðlum, hvussu mangan brýr eru í Føroyum. Enn eiga vit so bert hina einu, sum fer um Atlantshav og bindir oyggjar saman, so siglast kann undir. Tað er brúgvinn um Streymin.

Í Danmark er ólika. Keypmannahavnarbrúgvinn kann longu nú koyra í bili suður á evropeiska meginlandið, ja heilt til Kina um viljin er til staðar. Og brátt kann eisini sviin handan Oyrasund koyra um alt Danmark og fáa somu landföstu atgöngd sum danin.

Fríggjadagin í farnu viku lögdu borgmeistararnir báðir megin Oyrasund, Jens Kramer Mikkelsen í Keypmannahavn og Ilmar Reepalu í Malmö, fram eina bók, sum ikki einans lýsir ætlanina, men eisini vil fáa fólkið við, tá ið umræður okið kring Oyrasund, sonevnda Oresundsregionen.

Í bókini, sum ber heitið „Vores Nye Region“ og er prentað í 10.000 eintøkum, staðfesta útgevararnir: „Oresundsregionen kan kun realiseres som et folkeligt

samarbejde, hvis Oresundsforbindelsens prispolitik bliver i overensstemmelse med den integrationspolitik, som den danske stat har proklameret: Oresundsregionen som modelregion“.

Viðari verður í bókini „Vores Nye Region“ sagt frá um ymisk fyrbrigdi, sum knýta hesi bæði okini saman. Umframt søgulig viðurskipti, verður eisini nitiðin viðgjörd. Listasavnið Louisiana, sum er donsku megin, er mest vitjaða savnið kring

Oyrasund. Útsýnið er frítt til Skåne og haðani er eisini ein triðingur av teim vitjandi. Í Malmö er vatnlandið Aq-va-kul mest vitjaða staðið. Eisini í hesum fari er ein triðingur av teim vitjandi farin um Oyrasund. Tey koma úr Danmark. Soleiðis er tað av týðningi at byggja brýr millum fólk, siga báðir borgmeistararnir og nevna fyrirkur sum TetraPak, ISS, Maersk Line og Absolut Vodka.

Staðfest verður, at innanfyri 50 kilometr frá

flogvøllinum í Kastrup eru 11 lærdir háskúlar - hin elsti grundaður í Keypmannahavn í 1478 og hin nýggjasti í gerð í Malmö - við tilsamans 120.000 lesandi og 7.500 granskarum.

Landspartarnir báðir hava skipað seg í tvey ráð, „Region Skåne“ og „Hovedstadens Udviklingsråd“, at fáa sum best burtúrur gongdini. Brúgvinn um Oyrasund er longu liðug, men klárt verður ikki at koyra á henni fyrr enn 1. juli næsta ár. Úr Malmö ber tó longu nú til at verða ferðamaður á brúnni. Koyrt verður í bussu út á brúna, har greitt verður frá og útsýnið kann njótast. Loyvt er tó ikki at fara úr bussinum og ganga á brúnni enn.

Bókin „Vores Nye Region“ verður latin skúlnum kring Sundið og rithøvundarnir dylja ikki fyri, at teir halda, at nú verður bygd brúgv millum „det, som naturligt hører sammen“.

Ein ódeyðilig sál og aðrar

Jens Pauli Heinesen fekk í heyst føroysku menta-virðislønina fyri sítt drúgvu verk innan føroyskan skaldskap. Nevndar vórðu tann slóðbrótandi skaldsøgan „Frænir eitur ormurin“ og drúgvasti skaldsøguvingurin í føroyskum bókmentum, „A ferð inn í eina óendaliga søgu“, sum er í sjeið portum. Nú letur hævundurin aftur eina bæði áhugaverða og skemtiliga skaldsøgu frá sær, har vit bera kensl á fleiri leikarar.

Saman við Kánusi Turpin og Mass Foss hittir lesarin eina rúgvu av persónunum úr skaldskapinum hjá Jens Paula

Heinesen, og enn einaferð kann lesarin flyta seg inn í eina fjølbroytta verð, sum er so beistaktiga lík okkara egnu. Og sum Kánusi sigur: Tíðin er ikki til.

Lousiana nýggjan stjóra

Nýggjur stjóri er settur á Louisiana, sum er mest vitjaða staðið kring Oyrasund, antin tú ert sví ella dani. Nýggi stjórin er Poul Erik Tøjner, sum í 10 ár hevur verið á Weekendavisni og m.a. gjørt vart við seg sum arbeidssaman ummælara á myndlistarliga okinum og innan list annars. Í fjór skrivaði hann eina bók um altjóða víðurkenda danska listamannin Per Kirkeby, sum stundum verður sammettur við Ingálv av Reyni. Poul Erik Tøjner er cand. mag. og er 40 ár.

Subject: Teldubráv
Date: Fri 19. nov. 1999
To: post@sosialurin.fo
From: birgir@mail.tele.dk
Reply to: birgir@mail.tele.dk

Familie Journalen, kjarnhúskið og jólini

Nú er so langt útið, at bert seks vikur eru eftir av árinum. Men enn koma blóðini, tey donsku vikublöðini, sum á hvørjum ári telja 52 útgávur. Viku eftir viku verða tey trúliga prentað, keypt og lísir. Ikki er tað oftani, at eg kagi í tey, fíndsheldur keypi tey. Men eina ferð um árið unni eg mær tað ótrúliga marglæti, at keypa eitt glæsilið, danskt vikublað. Tað plagar at verða í seinnu helvt av oktober, tá fjóllini eru gingin og reiðiliga tað. Tí tá er jólablaðið hjá Familie Journalen í bókunum. Størsta danska vikublaðið.

Longu hin 25. oktober kom blaðið í ár og boðaði á henda stillföra hátt á 123. sinni um tað, ið koma skal. Advent og alt stákið upp undir jólini. Frelsari föddur og í menniskjum góður tokki.

Meðan eg varmist fyrsta glampandi jóla-pyntið í Keypmannahavnsku strætunum og krabbakalurin handar mær blaðið, er mær dátt við at sanna, at síðsti borgaraligi skansi Ríkisins neyvan fer heiðurskrýndur inn í nýggja túsundarárikið.

Jólablaðið hjá Familie Journalen er í ár munin lakari enn tey undanfarnu. Er tjúgu síður styttri enn næsti kappingameyti Ude & Hjemme. Er minni í vavi, við tynri permu enn nakrantíð, og hevur hartil ongan stívan rygg. Gamani er „Julens Gemmebog“ eitt fagurt ískoyti, men hetta er ikki góða, gamla Familie Journalen, tá jól eru í hond. Sjálvt lýsingin frá Anton

Berg er horvin. Eingin konfekt á jólini í ár. Júmen mugu tey á Familie Journalen ása, at Nummar tvey er fyrsti taparin, sum ein av bókunum í ársins jólabókum ræðandi rópast.

Tað var tann tíð, tá húskið savnaðist um donsku vikublöðini. Familie Journalen, Hjemmet og Ude & Hjemme. Og so eisini Dansk Familieblad við teim frálíku popptekstunum hvørja viku. Hollies, Herman's Hermits og teir. Blóð, sum myndaðu ættarlið, ætt eftir ætt. Og tekingarnar hjá Kurt Ard á hvørjari framsíðu á Familie Journalen. Og so hitt norska Familien, sum megnaði at fenna um kristna lesarskaran, sum annars ikki tókst við at lesa lítað blóð. Tey blóð, ið alt síðani hugsanin um tjóðrikið bleiv til í farnu öld, skaptu kjarnhúskið og lýstu verðina, sum hon var uttargarðs. Har, sum eingin genta fór, fyrr enn hon hevði funnið hin rætta.

Men nú er onnur olja á pressuni. Tey trý stóru donsku vikublöðini hava mist so nógv lesarar, at heldur henda gongd fram, so verða eingi vikublöð at lesa í Danmark, tá vit skriva 2013. Ein karmur um Ríkisdanska kjarnhúskið verður burtur.

Og nú hátíðin yvir ollum brátt er í hond og fólk undir kátum stjørnum leita upp teirra kær, er kanska vert at stóða og spyrja seg sjálvan um kjarnhúskið og familiublöðini hava nakað rúm longur. Mamman og omman, sum stákaðust har

heima, arbeida allar samlar úti dagin langan og hava neyvan stundir at leita upp kóku- og matuppskriftir í vikubókunum. Keypta tær vikublöðini, so leggja tey ungu í húsinum líka í tað. Novellurnar ganga uttan slit í sjónvarpinum og í alt minni mun taka tey ungu við teim lærdómum, ið undanfarnu ættarlið funnu í vikubókunum. Tey ungu skapa teirra virði, í felag við vinum og samsintum. Á marknaðarbúskaparlíggum botni elur samfelagið fram eina mentunarliga sjálvsøðu, ið sum frálíður verður ein djúpari gjög millum ættarliðini. Tí gomlu virðini, sum vórðu staðfest í vikubókunum, víkna alsamt. Hava fallandi gangvirði.

Fyrr fekkst tú lív og lagnu í vøggugávu. Lívsleiðin lá greið úr vøggju í grøv. Í dagsins talgilda samfelag velur tú sjálvur tín identitet. Eitt náptak, eitt blueprint. Ein til hvørt høvi, tá tú ferðast í markleysa cyberspace. Men trúgvi ikki, at valið er frítt, óheft og fólkareðisligt. Nei, sigur týskarin Ziehe. Longu innan tú vart í talgilda móðurlívi varð sjálvsøðan ásett og gjøgnumtulkað. Í modernu samfelagsligu miðlunum, sum telja hvørt hár á hövðinum.

Helst verða spádómar og ástøði hjá týska mentunarsosiologinum, Thomas Ziehe, aktuallari enn nakrantíð hetta komandi skeiðið. Hugtakið modernitetur hevur funnið veg innar í nýggju donsku-føroysku

orðabókina. Tilvaksandi ættarliðið er á fjalli og má bjarga sær sum frægast og finna steið í heimsins meldri. Lívsuppgávan verður, at fáa sum frægast burtúrur dagsins mentunarligu sjálvsøðu. Eina og aleina. Tí bert tú hevur kumpassina. Til egðið lív og virki. Vella ella uttan Ziehe og Familie Journalen.

PS! Hóast blaðdeyði leingi hevur verið eitt kent orð í øllum kjarnhúskjum og eisini finst í omanfyrinevndu orðabók, so er enn hópur av blaðbókum, serliga kring jarnbreytnar, sum útvega alskyns blóð. Í hesum sambandi gevur DSB út „Blad guiden“, sum er eitt ókeypis, men snutligt yvirlið, har avísir, blóð og tíðarrit, sum fást í Danmark, verða umrødd. Tilsamans fleiri enn 2200 útgávur. Lagið verður fyrri at lýsa tær donsku avísurnar og síðani tær útlendsku. Fyrr nevnda útlendska er altjóða avísir Financial Times og átjanda útlenska avísir, sum fær umrøðu í hesum skreytblaði frá DSB er Sosialurinn: „Færøsk dagblad, der dækker bredt om livet i de færøske lokalsamfund. Der er dybdyborende baggrundsartikler og derudover et stort rubrikafsnit om forlystelselivet på øerne“. So enn lýsir undir lágarí lon.

Birgir Kruse, Keypmannahavn